

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ รังสรรค์ความคิด วิจิตรบรรจงดี

เรื่อง ผจญจิต พินิจคุณค่า (๒)

ครูผู้สอน ครูฟาริเดห์ เบญญากาจ



A vibrant jungle scene with a koala on a tree, a green snake, a toucan, and an elephant.

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ รังสรรค์ความคิด วิจิตรบรรจงดี

ผจญจิต พิณจคุณค่า (๒)



จุดประสงค์การเรียนรู้



๑. เขียนอธิบายคุณค่าของภาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงได้
๒. เขียนวิเคราะห์คุณค่าของภาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงได้
๓. ตระหนักถึงความสำคัญของการบันทึกประสบการณ์และการเรียนรู้ธรรมชาติจากวรรณคดี





คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า

เจ้าฟ้ากุ้งต้องมีลักษณะอย่างไร จึงถ่ายทอด
เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และพืชได้อย่างน่าสนใจ



คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า

เจ้าฟ้ากุ้งมีความรู้ลึกอย่างไร ขณะที่แต่งกาพย์ห่อโคลง
ประพาสธารทองแดง เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น



คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า

การใช้ภาษาของกวีในเรื่องกาพย์ห่อโคลงประพาส

ธารทองแดงมีลักษณะอย่างไร



บทประพันธ์

นกกระเรียนเวียนลงหนอง
ริมทุ่งกระทงลอยแพ
นกกระเรียนเวียนว่อนน้ำ
ลงย่องร้องแกร์แกร์
ริมทุ่งกระทงลอยแพ
บินกลาดกลุ่มท้องฟ้า

ตรอมเที่ยวย่องร้องแกร์แกร์
เดียรดาษแลเหล่าเหลื่อหลาย
เลงแล
แจ่มจ้า
ลงล่อง
ร่อนร้องเหลื่อหลาย





คำถามชวนคิด

บทประพันธ์ข้างต้น
กล่าวถึงสัตว์ชนิดใด

นกกระเรียน



ที่มาภาพ : https://khaotheow.zoothailand.org/animal_view.php?detail_id=๕๐๙&c_id=#prettyPhoto



คำถามชวนคิด

กวีบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับ
อะไรของสัตว์ชนิดนั้น



ความเป็นอยู่, การใช้ชีวิตของ **นกกระเรียน**



คำถามชวนคิด

เมื่อนักเรียนอ่านแล้ว
ได้ยินเสียงของสัตว์นั้น
หรือไม่



ได้ยินเสียงร้องของนกกระเรียน **แกร์ แกร์**



คำถามชวนคิด

กวีใช้ภาษาอย่างไร
ในการบันทึก



คำตอบ

ให้เกิดจินตภาพ
ใช้คำสัมผัสให้เกิด
ความไพเราะ

A colorful illustration of a jungle scene. In the top left, a grey koala with a black nose and rosy cheeks is clinging to a tree branch. In the top right, a green snake with yellow spots and a red tongue is coiled around a branch. In the bottom left, a tiger with orange fur and black stripes is lying down. In the bottom right, a grey elephant with a large orange tusk is looking forward, with a toucan perched on its head. The background features a winding river, lush green trees, and a bright blue sky with a few white clouds. A large blue banner with a yellow border is centered in the image, containing Thai text.

ภาพห่อโคลงประพาสธารทองแดง



คำถามชวนคิด

กาพย์ห่อโคลง

ประพาสธารทองแดง

มีการอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด



ด้านเนื้อหา ภาพยนตร์โคลงประพาสธารทองแดง

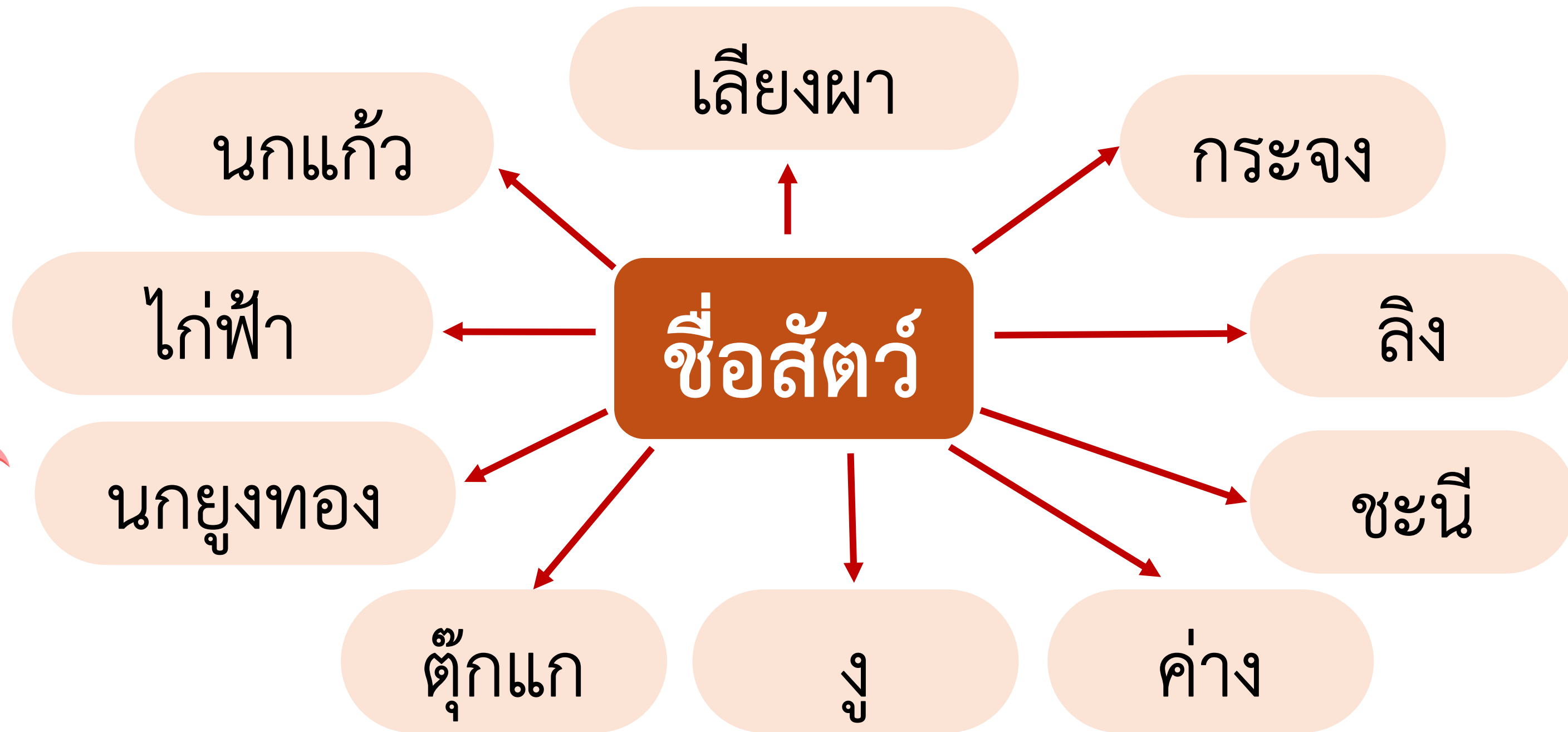
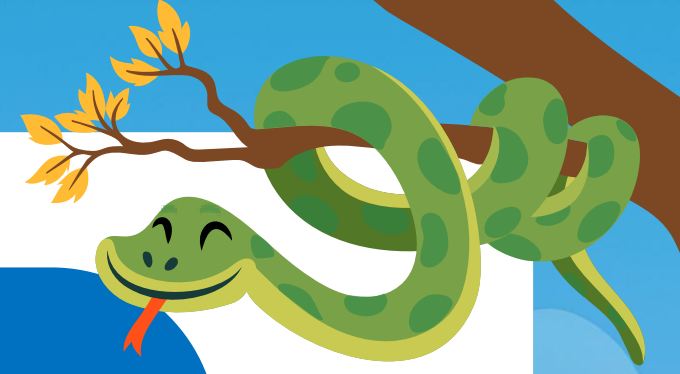


ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะและสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์
ให้ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้นานาชนิด สะท้อนให้เห็นสภาพ
ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ซึ่งได้บอกเล่าความอุดม
สมบูรณ์ของผืนป่า ผ่านถ้อยคำ สำนวน ที่ไพเราะคมคาย



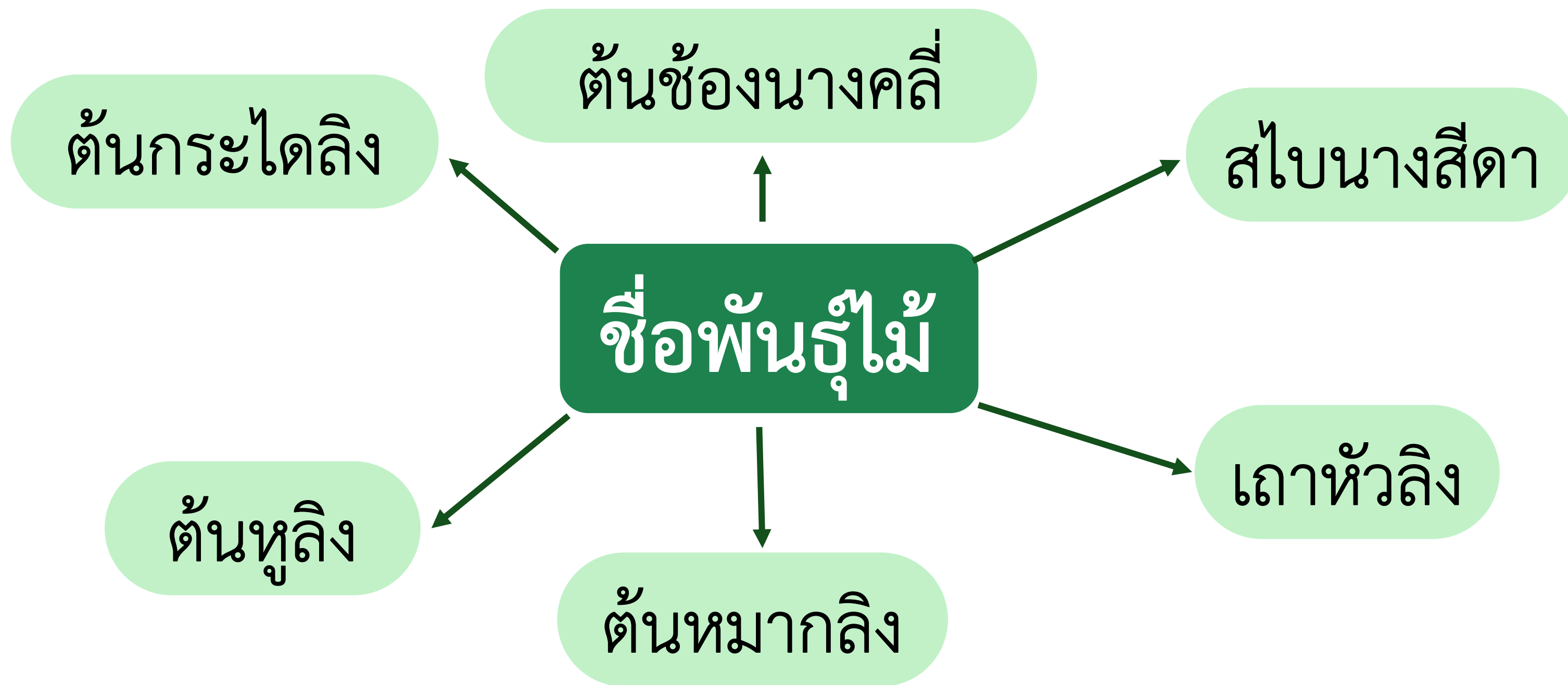


ด้านเนื้อหา ภาพยนตร์โคลงประพาสธารทองแดง





ด้านเนื้อหา ภาพยนตร์โคลงประพาสธารทองแดง





กิจกรรม

**ส่งวรรณศิลป์
บรรจงจินต์คุณค่า**



รูปแบบกิจกรรม

๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๕ คน
๒. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างคำประพันธ์ในเรื่องกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงที่มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ ตามประเด็นที่กำหนดให้
๓. ให้นักเรียนบันทึกลงใบกิจกรรม เรื่อง ส่องวรรณศิลป์
บรรจุจินตต์คุณค่า
๔. นักเรียนตัวแทนนำเสนอใบกิจกรรม หน้าชั้นเรียน





กิจกรรม ส่องวรรณศิลป์ บรรจงจินตคุณค่า



❖ การใช้คำและเสียงที่ทำให้เกิดจินตภาพ

❖ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

❖ การเล่นคำพ้อง





กิจกรรม ส่องวรรณศิลป์ บรรจงจินตคุณค่า



❖ การใช้คำเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ
และเสียงสัมผัสสระ

❖ การใช้คำเอกโทษ โทโทษ





นำเสนอใบกิจกรรม

เรื่องส่องวรรณศิลป์ บรรจงจินต์คุณค่า





อภิปรายความรู้

ส่องวรรณศิลป์ บรรจงจินต์คุณค่า



ด้านวรรณศิลป์



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

❖ การใช้คำให้เกิดจินตภาพ

เลือกใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย สำหรับพรรณนาสื่อถึงอากัปกริยา
ของสัตว์ต่าง ๆ และความรื่นรมย์บริเวณธารทองแดง ทำให้ผู้อ่าน
เห็นภาพอย่างชัดเจน



ด้านวรรณศิลป์



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

❖ การใช้คำให้เกิดจินตภาพ

เลียงผาอยู่ภูเข
รูปร่างอย่างแพะหมาย

หมวดพรายเพราเขาแป้ปลาย
ขนเหม็นสาบหยาบเหมื่อนกัน





ด้านวรรณศิลป์



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

❖ การใช้คำให้เกิดจินตภาพ

กระจงกระจิดเตี้ย

เหมือนกว้างอย่างตาหุ

วิ่งเรี่ยเรี่ยน่าเอ็นดู

มีเขี้ยวน้อยสรว้อยแนมสอง





ด้านวรรณศิลป์



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

❖ การใช้คำให้เกิดจินตภาพ

ยุงทองย่องเยื้องย่าง

ปากหงอนอ่อนสำอว

รำรางช่างช่างฟ้ายาง

ช่างรำเล่นเต้นตามกัน





ด้านวรรณศิลป์



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

❖ การใช้คำให้เกิดจินตภาพ

ไก่อ่าแสง
ปีกหางต่างสีแถม

หัวสูกแดงแทงเดื่อแถม
สีแต้มต่างอย่างวาดเขียน





ด้านวรรณศิลป์



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

❖ การเลือกใช้คำคำเดียวในความหมายที่ต่างกัน
(การเล่นคำพ้อง)



❖ การเล่นคำพ้อง



หัวลิงหมากกลางลิง
ลิงใต้กระไดลิง

ต้นกลางลิงแลหูลิง
ลิงโลดคว่ำประสาสิง



หัวลิงหมากเรียกไม้
กลางลิงหูลิงลิง
ลิงใต้กระไดลิง
ลิงโลดฉวยชมผู้

กลางลิง
หลอกขู้
ลิงห่ม
ฉีกคว่ำประสาสิง





ด้านวรรณศิลป์



ภาพยี่ห้อโคลงประพาสธารทองแดง



การใช้ภาพพจน์ (สัทพจน์)

คือ การเลียนเสียงธรรมชาติ การเลียนเสียงร้อง
ของสัตว์ชนิดต่าง ๆ



การใช้ภาพพจน์ (ลัทธิพจน์)

ฝูงลิงใหญ่น้อยกระจุย

ฝูงค่างหวางพฤษา

ฝูงลิงยวบยาบตัน

ฝูงชะนีมีกู่หา

ฝูงค่างหวางพฤษา

ครอกแครกไล่ไข่วค่าง

ชะนีอู๋อู๋ร้องหา

ค่างโจนไล่ไข่วปลายยาง

พวาหนา

เปล้าข้าง

มาสู่

โลดเลี้ยวโจนปลิว





ด้านวรรณศิลป์



ภาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง



การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ
และเสียงสัมผัสสระ



❖ การเล่นเกมสัมผัสพยัญชนะ

ยุงทองย่องเยื้องย่าง

ปากหงอนอ่อนล้าอาจ

ยุงทองย่องย่างเยื้อง

รายร้ายฟ่ายเฟื่องหาง

ปากหงอนอ่อนล้าอาจ

รำเล่นเต้นงามหง้า

รำรางช่างช่างฟ่ายหาง

ช่างรำเล่นเต้นตามกัน

รำฉวาง

ฉืดหน้า

ลายเลิศ

ปีกป้องเป็นเพลง



❖ การเล่นเกมสัมผัสสระ

ยู่งทองย่องเยื้องย่าง
ปากหงอนอ่อนสำอาก

ยู่งทองย่องย่างเยื้อง
รายร้ายฟ้ายเฟื่องหาง

ปากหงอนอ่อนสำอาก

รำเล่นเต้นงามหง้า

รำรางช้างช่างฟ้ายหาง

ช่างรำเล่นเต้นตามกัน

รำฉวาง

ฉืดหน้า

ลายเลิศ

ปีกป้องเป็นเพลง





ด้านวรรณศิลป์



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

❖ การใช้คำเอกโทษ โทโทษ

คำเอกโทษ คือ คำที่มีความหมายและกำกับด้วยรูปวรรณยุกต์โท
แต่มีความจำเป็นที่ต้องแปลงให้เป็นคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอก





ด้านวรรณศิลป์



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

❖ การใช้คำเอกโทษ โทโทษ

คำโทโทษ คือ คำที่มีความหมายและกำกับด้วยรูปวรรณยุกต์เอก แต่มีความจำเป็นที่ต้องแปลงให้เป็นคำที่มีรูปวรรณยุกต์โท



❖ การใช้คำเอกโทษ

กระจงกระจิดเตี้ย

เหมือนกว้างอย่างตาหุ

กระจงกระจิดหน้า

เดินร่อยเรียงามตรู

เหมือนกว้างอย่างตาหุ

มีเคี้ยวขาวน้อยซ้อย

เคี้ยว

วิ่งเรี่ยเรี่ยน่าเอ็นดู

มีเขี้ยวน้อยสร้อยแนมสอง

เอ็นดู

กระจ้อย

ตีนกีบ

แนบข้างเคียงสอง



❖ การใช้คำโทโทษ

สุขเกษมเปรมหน้าเหลือบ
แสนสนุกปลุกใจหวัง
เดินร้ายผายผันยัง
หัวร่อรื่นชื่นชี

ลืมหลับ
วิ่ง^{รู้} → วิ่ง
ชายป่า
ส่องนิ้วชวนแล



❖ การใช้คำโทโทษ

หัวลิงหมากกลางลิง

ลิงใต้กระไดลิง

หัวลิงหมากเรียกไม้

กลางลิงหูลิงลิง

ลิงใต้กระไดลิง

ลิงโลดฉวย **ชมผู้** → **ชมพู่**

ต้นกลางลิงแลหูลิง

ลิงโลดคว่ำประสาสิง

กลางลิง

หลอกขู้

ลิงห่ม

ฉีกคว่ำประสาสิง



❖ การใช้คำโทโทษ



กระจงกระจิดเตี้ย

เหมือนกว้างอย่างตาหุ

กระจงกระจิดหน้า

เดินร่อยเรียงามตรู

เหมือนกว้างอย่างตาหุ

มีเคี้ยวขวาน้อยซอย

วิ่งเรี่ยเรี่ยน่าเอ็นดู

มีเขี้ยวน้อยสร้อยแนมสอง

เอ็นดู

น่า

กระจ้อย

ตีนกีบ

แนบข้างเคียงสอง





ด้านวรรณศิลป์



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

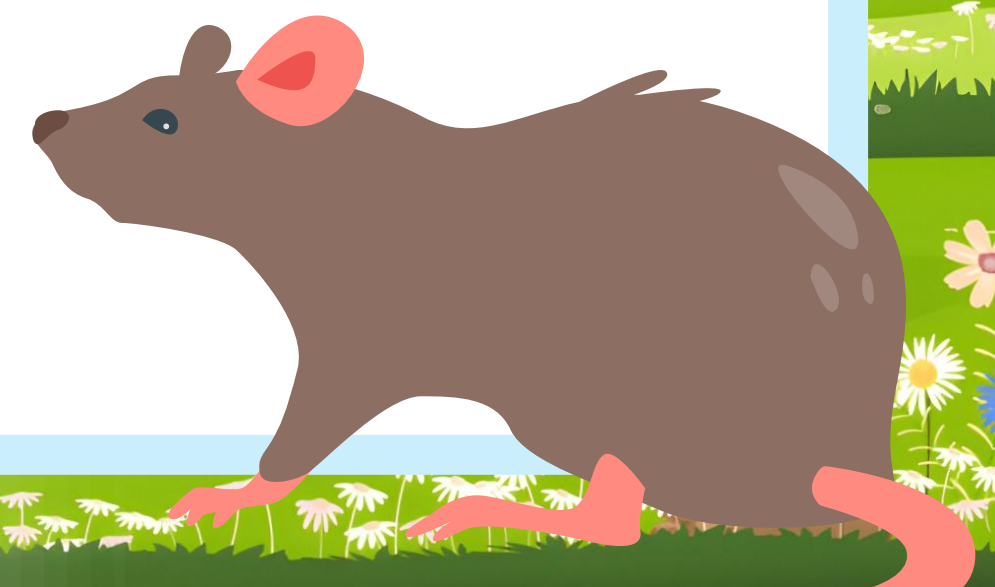
❖ การเลือกใช้คำที่เสียงสระเดียวกัน

ดูหนูสู้รุ่ง

งสุตสู้หนูสู้

หนูสู้ดูอยู่

รูปงูทู่หนูมู



A vibrant jungle scene with a koala on a tree, a green snake, a toucan, and an elephant.

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ รังสรรค์ความคิด วิจิตรบรรจงดี

ผจญจิต พิณจคุณค่า (๒)



คำถามชวนคิด

นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร
ขณะที่อ่านกาพย์ห่อโคลง
ประพาสธารทองแดง



สรุปบทเรียน



กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง เป็นบทพระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรฯ
ทรงแต่งเป็นกาพย์ห่อโคลง มีเนื้อหาเล่าเรื่องการเดินทางไปพระพุทธรบาทและ
ชมธรรมชาติ มุ่งพรรณนาธรรมชาติในป่าทั้งพันธุ์ไม้และสัตว์ป่าให้ความรู้
เกี่ยวกับธรรมชาติทำให้ได้รู้จักสัตว์และพืชนานาชนิด



สรุปบทเรียน



แล้วบันทึกผ่านฉันทลักษณ์กาพย์ห่อโคลงอันเป็นลักษณะเด่นของการสังเกต
สื่อบันทึกสาร ผ่านภาษาที่กวีเลือกใช้คำให้มีความไพเราะ เข้าใจง่าย
สื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพเห็นความสวยงาม
ของธรรมชาติ รู้คุณค่า และตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้และสัตว์ป่า



บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง รังสรรค์ผลงาน
ผ่านฝั่งความคิด (๒)





สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบกิจกรรม เรื่อง วิเคราะห์ความรู้สู่ผังความคิด
๒. ใบกิจกรรม เรื่อง สร้างสรรค์ผลงานผ่านผังความคิด
๓. กระดาษ ปากกาสี



(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

